

Vanhat kielet ovat hämmästyttävän monimutkaisia

[Spara som PDF](#)

Kuva Wikimedia Commonsista

Navajointiaaneihin luotettiin toisen maailmansodan aikana viestimiehinä (radisteina) Amerikan armeijassa. Heidän kielensä oli niin monimutkaista, että vihollisille tuli melkein mahdottomaksi purkaa sanomasta koodi. (enemmän tästä viimeisenä tässä artikkelissa).

OSA 2:

Vanhat kielet sekä hyvin säilyneet alkukielet ovat hyvin monimutkaisia ja silloin, kun kielet muuttuvat, ne muuttuvat edistyneistä kielistä aina yksinkertaisempiin eikä päinvastoin

Tämän kertoo tri Robert Liebi esitelmässään kielten alkuperästä (katso aikaisempi [artikkeli](#) edellä oleva linkki suomennettu) saadaksesi lisätietoa tohtori Robert Liebistä).

Kehitystä vai taantumista - siitä on kyse

Kysymyksellä kielten väitetystä kehittämisestä on yleistä merkitystä, koska evoluutioteoriassa ajatellaan, että ihminen on vähitellen kehittänyt kyvyn yhä monimutkaisempaan kieleen. Kielet ovat sen takia ajan mittaan kehittyneet yksinkertaisemmista kielistä aina edistyneimpiin kieliin (evoluutioteoriassa).

Raamatun mukaan muutokset ovat kuitenkin tapahtuneet päinvastaiseen suuntaan. Adam luotiin Jumalan kuvaksi, hän puhui Jumalan kanssa Eedenin puutarhassa ja sai muun muassa vaativan tehtävän identifioida ja kuvailla (nimetä) eläinten eri alalajit. Sellainen tehtävä edellyttää erittäin hyvän verbaalisen kyvyn.

Sitä paitsi Adam alkaa tehdä runoutta, kun hän ensi kertaa näkee Eevan. Runoudessa käytetään kielioppia luovalla tavalla. Ihminen oli toisin sanoen erittäin lahjakas kielellisesti jo heti alusta. Mutta Raamatun mukaan luomakunnasta tuli lankeemuksen jälkeen katoavainen ja sittemmin myös kielet joutuivat sekasortoon Baabelissa ym.

Tri Roger Liebi esitti monta esimerkkiä siitä, kuinka vanhimmat tunnetut kielet sekä hyvin säilyneet alkuperäiskansojen kielet, ovat uskomattoman monimutkaisia kun taas modernit suuren muutoksen läpikäyneet kielet melkein aina ovat yksinkertaisempia. Toisin sanoen kielet kulkevat monimutkaisuudesta yksinkertaisempaan ajan mittaan.

Vanhat kielet

Tri Liebi kävi läpi joidenkin vanhojen kielten tilannetta. Hän kertoi, kuinka vanhoilla kielillä oli suuri määrä sanan muotoja, nk. "inflektioita" tai sanan taivutuksia, joita voidaan laittaa sanan sisään tai (useimmiten) sanan loppuun välittämään tietoa tai näkökulman sisältöön sanassa.

Joillakin vanhoilla kielillä oli niin monia ja niin pitkälle kehittyneitä sanan muotoja, että yhdellä ainoalla sanalla voitiin rakentaa sellainen sisältö, joka ruotsin kielessä vaatii kokonaisia lauseita.

Vanhin kirjakieli - veda-sanskriitti

Yksi vanhimmista tunnetuista kielistä maailmassa on veda-sanskriitti. Tämän kielen tilanne tunnetaan Mooseksen ajoista, toisin sanoen ajasta noin 1500 eKr. Sanskriitti oli hyvin edistynyt kieli, jossa oli sanoihin perään laitettavia päätteitä eli suffikseja. Oli olemassa monia muotoja erityyppisille sanoille, esimerkiksi 600 erilaista verbimuotoa. Tätä voidaan verrata noin viiteen (5) verbimuotoon modernissa englannissa.

Vanhin indoeurooppalainen kieli - kreikka

Vanhin indoeurooppalainen kieli on kreikka, jossa on inskriptiona (kovaan pintaan kaiverrettuja kirjoituksia) noin ajalta 1400 eKr. Erittäin oikein on sanoa myös, että se on monimutkaisin kieli Euroopassa. Siinä on mm. viisi sijamuotoa ja noin 450 verbimuotoa.

Vanhin tunnettu kieli - sumeri

Vanhin tunnettu kieli maailmassa on sumerin kieli, joka ajoitetaan noin vuoteen 3100 eKr. yleisesti tunnetuissa ajoituksissa. Sumerin kielessä oli paljon kieliopillisia muotoja. Siinä muun muassa ilmaistaan, että sanominen on "toive", "on ohjaava", "on kehoitus itselle" ja useita muita merkityksiä (kuten esimerkiksi "lähtekäämme") tai intensiteetti siinä, mitä sanotaan. Päätteiden eli suffiksien järjestyksen täytyi seurata ankaria sääntöjä. Oli olemassa tuhansia verbimuotoja.

Antiikin egypti

Vanhin inskriptio antiikin egyptistä on vuodelta 2900 eKr. Antiikin egyptillä oli verbaalijärjestelmä, jossa oli yli 200 muotoa. Sillä oli - ei vähempää kuin - kahdeksan (8) persoonamuotoa, ym..

Akkadiska (vanha Babylonian kieli)

Akkadiska on tunnettu noin ajalta 2500 eKr. Siinä oli viisi (5) sijamuotoa sekä verbijärjestelmä, jossa oli noin 1000 verbimuotoa! Niin suuri määrä verbimuotoja tarkoittaa, että kieli oli hyvin monimutkaista eikä siten suinkaan "primitiivistä".

Alkuperäiskielet

Tällä hetkellä olevista kielistä eivät modernit kielet ole edistyneimpiä. Näyttää sen sijaan siltä, että alkuperäiskansojen kielet ovat kaikkein monimutkaisimpia. Se, että monimutkaisuus alkuperäiskansojen kielissä on säilynyt, näyttää riippuvan siitä, että heidän kielensä on joutunut vähemmän alttiiksi muutokselle johtuen siitä, että sitä on puhunut suhteellisen pieni ryhmä ihmisiä.

Ketsua (Perussa/Ecuadorissa/Boliviassa)

Yksi esimerkki alkuperäiskansojen kielestä on ketsua, jota puhutaan Perussa, Ecuadorissa ja Boliviassa. Siinä on noin 50 000 erilaista verbimuotoa riippuen siitä kuinka lasketaan. Ketsuan kielessä voi yhdellä ainoalla sanalla (joka on 32 merkkiä pitkä ja sisältää kahdeksan (8) kieliopillista osaa kiinteässä järjestyksessä) ilmaista seuraava lause:

" Koskien jatkuvaa tulevan työn toteuttamista"

(Engl.: "Concerning the continual accomplishing of future work")

Huomaa, että ruotsin kieli vaatii seitsemän sanaa (ja suomen kieli viisi) ilmaisemaan jotakin, joka ketsuan kielessä voidaan ilmaista yhdellä ainoalla sanalla.

Aimarah (Boliviassa ja Perussa)

Aimarahin kieltä puhuu kansa, joka on inka-intiaanien jälkeläisiä. He elävät melko primitiivisesti kalastajina Titicaca-järven rannalla. Aimarahin kielessä ei

kuitenkaan ole vähempää kuin 100 000 verbimuotoa. Heidän sivilisaationsa tasolla ei ilmeisestikään ole mitään yhteyttä siihen, kuinka edistynyttä heidän kielensä on.

Tämä kieli perustuu siihen, että on olemassa sanan juuri, jolla sitten voi olla 23 erilaista päätettä (suffiksia) rakentamaan sanaketjuja. Näiden päätteiden avulla voidaan ilmaista eri aspekteja kuten syytä, suuntausta, taitoa, lukumäärää, tilannetta, yhdistämistä, kokoa, näkökulmaa, aikaa, otsikkoa ja jopa intensiteettiä! Valaiseva esimerkki on sana "*Avistealanivajarapipiaamava*" Kun tätä sanaa tutkitaan tarkemmin, tulee ilmi se, että se koostuu useista osista, joissa jokainen osa tuo sanaan oman erityislaatuisen merkityksensä:

- *Avis* = "Sana merkitsee tiedottamista"
- *Tea* = "Tämä tapahtuu nyt"
- *la* = "Joku saa aikaan tämän toimenpiteen"
- *Ni* = "Suunnassa kohti kuulijaa"
- *Vaja* = "Matkalla"
- *Rapi* = "Tämä tapahtuu jonkun eduksi" (nk. Benefaktiv-muoto)
- *Pia* = "Ilmaisee monikkoa (lukumäärää) tapahtumalle"
- *A* = "Ensimmäinen persona yksikkö (yksi persoona), futuuri (tapahtuu tulevaisuudessa)"
- *Ma* = "Minun ja sinun yhdistelmä"
- *Va* = "Ilmaisee intensiteettiä (voimakkuutta)" (ei ole ilmaistavissa ruotsin kielellä)

Käännettynä ruotsiksi tästä sanasta tulee suurin piirtein seuraava: "Minä tulen informoimaan sinua siitä, milloin hän tulee" (Mutta "intensiteetti" puuttuu tästä käännöksestä, koska sitä ei voi ilmaista ruotsiksi!).

Lisää esimerkkejä

Toinen esimerkki on vintu-kieli, jota puhuttiin erään kalifornialaisen intiaaniheimon piirissä. Heillä on esimerkiksi kategorioita, jotka ilmaisevat esitettävän asian luotettavuuden astetta.

Vintun kielellä voi yhdellä ainoalla sanamuodolla ilmaista sitä, onko sanoman pohjana kuulopuhe, perustuuko se viestinkantajan henkilökohtaiseen havaintoon vai onko se loogisen johtopäätöksen tulos! Sitä paitsi voidaan ilmaista kolme kohtuullisuuden tasoa.

Monimutkaiset kielet erinomaisia salakirjoituksissa

Monet alkuperäiskansojen kielet ovat merkillistä kyllä niin kompleksisia, että

myös korkeasti koulutetuilla kielitieteilijöillä on vaikeaa ottaa niistä selvää. Tämä monimutkaisuus oli myös syy siihen, että USA:ssa sekä ensimmäisen että toisen maailmansodan aikana käytettiin intiaaneja viestittäjinä tai radiokommunikoina.

Intiaanien monimutkainen "primitiivinen" kieli oli siis niin monimutkaista, että sitä voitiin käyttää "salakirjoituksena" siirtämään tietoa, joka sitten lähetettiin radion kautta. Oli periaatteessa mahdotonta kenellekään, joka ei osannut kieltä alusta alkaen, purkaa näiden tiedotteiden koodi.

Tällaiseen "salakirjoituksen" muotoon käytettiin ensin comanche-intiaaneja ensimmäisen maailmansodan aikana ja myöhemmin Navajo-intiaaneja toisen maailmansodan aikana.

Kielet kadottavat monimutkaisuutensa

Kielillä on taipumus ajan mittaan kadottaa inflektioita. Pitkät sanat katkeavat ja sen sijaan aletaan käyttää useita lyhyitä sanoja (muun muassa prepositioita) ilmaisemaan sellaista, jotka aikaisemmin rakennettiin yhteen laitetuista "inflektioista".

Tämä jako useampiin ja lyhyempiin sanoihin on kyseessä erityisesti niissä kielissä, joita käyttävät ihmiset suurella osalla maailmaa. Sellaiset kielet vaativat, että monet ihmiset, joilla on erilainen sivistys ja tausta yksinkertaisesti voivat tehdä itsensä ymmärretyksi toistensa kanssa. Silloinhan ei toimi niin hyvin se, että olisi aivan liian monimutkaisia sanan muotoja ja kielioppia.

Kuningas Daavid puhui edistyneemmin

Kun halutaan saada selvää, onko muutos suuremmasta monimutkaisuudesta pienempään sellaiseen yleinen ilmiö, voidaan verrata vanhimpiin kieliin. Kun katselee esimerkiksi egyptiläisiä, jotka ovat osanneet kirjoittaa 5000 vuoden ajan, tai akkadiskaa tai kreikkaa, niin nämä ovat kadottaneet pitemmän ajan kuluessa monia yhteen liitettyjä sananmuotoja. Sama asia on kyseessä raamatullisessa heprean kielessä. Se tiedetään, että esimerkiksi kuningas Daavid aikanaan käytti yhä vielä eri sijamuotoja heprean kielessä.

Tänä päivänä siis tiedämme, että vanhat monimutkaiset kielet kulkevat siihen suuntaan, että niistä tulee yhä enemmän primitiivisiä ajan mittaan. Ne eivät siis "kehity" kohti vielä suurempaa monimutkaisuutta!

"Primitiivisiä kieliä" ei todellisuudessa ole

Voi myös todeta, ettei ole olemassa mitään sellaista kuin "primitiiviset" kielet. Myös voi todeta, ettei ehdottomasti ole mitään yhteyttä sivilisaation asteen ja sen kielen monimutkaisuuden välillä, jota tässä sivilisaatiossa puhutaan.

Tosiasiat vahvistavat Raamatun

Siis tosiasiat vahvistavat Raamatun tiedot siitä, että ihmisellä oli korkeatasoinen kielellinen kyky jo luomisesta lähtien (Adam sai kielen suoraan Jumalalta). Raamatun tiedot siitä, että luomakunta on "asetettu" katoavaisuuden alle (ts. yleinen huononeminen ja hajottamisprosessi ovat meneillään) vahvistetaan sen kautta, että myös kielet tulevat aina yksinkertaisemmiksi. Kun kielet tulevat yksinkertaisemmiksi, niistä tosin tulee helpompia oppia, mutta valitettavasti myös sanojen sisältö tulee vähemmän tarkaksi ja vähemmän ilmaisulliseksi. Tämä tuo mukanaan sen, että toinen toisemme väärinymmärtäminen tulee aina vain helpommaksi. On myös vähemmän selvää, mitä eri teksteillä tarkoitetaan.

On todella traaginen syntiinlankeemuksen vaikutus se, jos meidän on vaikeaa ymmärtää, mitä Jumala tarkoittaa sanoillaan. Silloin tulee yhä tärkeämmäksi tarkasti ottaa selvää siitä, mitä hän todella tarkoittaa, esimerkiksi vertaamalla useita Raamatun kohtia, tarkistamalla, mitä sanoja käytetään perustekstissä ja niin edelleen. Toisin sanoen on tärkeää ottaa tosissaan hänet, joka kutsuu itseään "Sanaksi".

Joh 1:1: "Alussa oli Sana ja Sana oli Jumalan tykönä ja Sana oli Jumala"

Lähde: Tri. Robert Liebin esitelmä

(Katso aiempi [artikkeli](#) saadaksesi lisätietoa tri. Robert Liebistä)

Tämä artikkeli (johon on lupa saatu) pohjautuu Samuel Lampan artikkeliin kristillisessä nettilehdessä [RIL News](#) jossa on monia muita mielenkiintoisia artikkeleita luettavana.

/Lennart

Käännös suomeksi/ Översättning till finska

Sylvi Hänninen